

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

“O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY ASOSLARI VA MUAMMOLARI” ILMIY-TADQIQOT MARKAZI

“MOLIYA VA MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALAR” KAFEDRASI

"MOLIYA BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO‘NALISHLARI, ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLARI"

**mavzusidagi
V xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi**

**MATERIALLAR TO‘PLAMI
I QISM
2026-yil 17-mart**

Toshkent - 2026

"Moliya bozorini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari, zamonaviy tendensiyalari va istiqbollari" mavzusidagi V xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami I qism. –T.: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti huzuridagi "O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolari" ilmiy-tadqiqot markazi. 2026. - 352 b.

Ushbu to'plam "Moliya bozorini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari, zamonaviy tendensiyalari va istiqbollari" mavzusida bo'lib, unda "O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida respublika moliya bozorining dolzarb muammolari va ularning yechimlari, moliya-bank tizimidagi islohotlar orqali milliy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish masalalari, aholining moliyaviy savodxonligini oshirishning ustuvor yo'nalishlari, fond bozorini rivojlantirish imkoniyatlari kabi mavzularga oid tadqiqot ishlari va ilmiy qarashlari aks ettirilgan materiallarning bayoni keltirilgan.

Konferensiya Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti huzuridagi "O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolari" ilmiy-tadqiqot markazi faoliyati va IL-21101758-sonli "Alternativ moliya ekotizimini shakllantirish orqali dualistik tizim milliy modelini ishlab chiqish" nomli fundamental loyiha doirasida tashkil etilgan.

To'plamga oliy o'quv yurtlarida iqtisodiy muammolar bo'yicha ilmiy izlanishlar olib borayotgan professor-o'qituvchilar, doktorantlar, tadqiqotchilar, vazirlik, qo'mita va turli mulkchilik shaklidagi korxonalar va tashkilotlarning yetakchi mutaxassislari, magistr va talabalarning ilmiy izlanishlari natijalari kiritilgan.

To'plamda keltirilgan materiallarning mazmuni, undagi statistik ma'lumotlar va keltirilgan me'yoriy-huquqiy hujjatlarning haqqoniyligi, tanqidiy fikr-mulohazalar va takliflarga muallifning o'zlari mas'uldirlar.

Mas'ul muharrir: i.f.d., prof. S.K. Xudoyqulov

Tahrir hay'ati:

DSc, prof. F.I. Isayev
DSc, dots. S.Z. Abrorov
i.f.n., prof. X.A. Qobulov

Taqrizchilar:

DSc, prof. Z.A. Shamansurova
DSc M.B. Umarova
PhD S.I. Xalikchayeva

Tashkiliy guruh a'zolari:

M.Berdaliyeva
O'.Axmedova
F.Sindarov
A.Xurramov

ISBN 978-9910-625-38-1

© "O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolari" ITM, 2026-yil

KIRISH

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti huzuridagi “O‘zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolari” ilmiy-tadqiqot markazida 2026-yil 17-mart kuni “Moliya bozorini rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlari, zamonaviy tendensiyalari va istiqbollari” mavzusida o‘tkazilayotgan V Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya “O‘zbekiston – 2030” strategiyasini amalga oshirish bo‘yicha 2026-yil Davlat dasturida belgilangan institutsional islohotlarning mantiqiy davomi sifatida moliya bozorida shaffoflik, raqobat va samaradorlikni kuchaytirish, uzoq muddatli kapitalni safarbar etish hamda bozorni zamonaviy tartibga solish yondashuvlarini ilmiy asosda muhokama qilishga xizmat qiladi.

So‘nggi yillarda makroiqtisodiy barqarorlikning mustahkamlanishi moliya bozorini chuqurlashtirish uchun qulay zamin yaratmoqda deya olamiz. Jumladan, 2025-yil yakunida O‘zbekistonda YaIM o‘sishi 7,7%ni tashkil etgani real sektor va xizmatlar kengayishi bilan bir qatorda moliyaviy vositachilikni ham sifat jihatdan yangilash zaruratini kuchaytirdi. Kapital bozoridagi dinamikalar ham bu ehtiyojni tasdiqlaydiki, birja kotirovkasiga kiritilgan aksiyalarning bozor kapitallashuvi 284,63 trln so‘mga yetgani, bunda yillik o‘sish 17,4%ni tashkil etgani investor ishonchini, korporativ boshqaruv va axborot oshkoraligi bo‘yicha talablarni qat‘iylashtirishni, institutsional investorlar ulushini kengaytirish hamda bozor infratuzilmasini zamonaviylashtirishni kun tartibiga olib chiqadi. Shu nuqtayi nazardan, Davlat dasturida kapital bozorining normativ-huquqiy asoslarini tubdan takomillashtirish, moliyaviy instrumentlar doirasini kengaytirish, birlamchi-ikkilamchi bozorlarni rivojlantirish, suptech yondashuvlarini joriy etish va bozorni mintaqaviy hamda xalqaro maydonlar bilan integratsiyalash kabi vazifalarning qo‘yilgani konferensiya mavzusining bevosita dolzarbligini belgilaydi.

Konferensiya muhokamalari moliya bozorining barqarorligi va ishonchliligini ta‘minlashni bir nechta o‘zaro bog‘liq yo‘nalishlarda ko‘rsatib beradi, xususan, barqaror moliyalashtirish va ESG yondashuvlarini amaliyotga singdirish, raqamli transformatsiya sharoitida fintex va sun‘iy intellekt yechimlari bilan bog‘liq imkoniyatlar hamda tartibga solish risklarini muvozanatlash, aholi va investorlarning moliyaviy savodxonligini oshirish orqali moslashuvchan infratuzilmani kuchaytirish, shuningdek, muqobil moliyalashtirish mexanizmlarini joriy etish orqali kapital manbalarini diversifikatsiyalash kabilar shular jumlasidandir. Davlat dasturida fintex yo‘nalishlarini rivojlantirish bo‘yicha tizimli tashabbuslar, shuningdek, energetika tarmog‘ida ESG tamoyillarini jadallashtirish vazifalari belgilanganining o‘zi moliya bozorini rivojlantirish masalasi endi “instrument” doirasidan chiqib, institutsional sifat va boshqaruv standartlari darajasiga ko‘tarilganini ko‘rsatib beradi. Ushbu tezislar to‘plamida jamlangan ilmiy qarashlar va amaliy takliflar moliya bozorini shaffof, barqaror va innovatsion rivojlantirish bo‘yicha qarorlar qabul qilish jarayonini metodologik jihatdan boyitishiga, shuningdek, ilmiy hamjamiyat va amaliyot o‘rtasidagi konstruktiv hamkorlikni yanada kuchaytirishiga ishonamiz.

***“O‘zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari
va muammolari” ilmiy-tadqiqot markazi direktori,
i.f.d., prof. Xudoyqulov Sadirdin Karimovich***

MUNDARIJA

I SHO'BA

"O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASI DOIRASIDA MOLIYA BOZORINING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNI ESG TAMOYILI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI

Xudoyqulov S.K.	“O‘zbekiston – 2030” strategiyasi doirasida moliya bozorining dolzarb muammolari va uni ESG tamoyillari asosida takomillashtirish istiqbollari.....	9
Тюрина Ю.Г.	Реализация концепции ответственного потребления и производства в модели устойчивого развития.....	12
Norkobilov A.	The role of esg-based financial market development in strengthening Uzbekistan’s foreign trade under the “Uzbekistan – 2030” strategy.....	16
Davlyatov Q.A.	O‘zbekistonda oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirishda “zontikli kafillik” tizimini joriy etishning ahamiyati.....	20
Umarova D. A.	Tijorat banklari aktivlari tarkibi va muammoli kreditlarning bank barqarorligiga ta’siri.....	22
Shamansurova Z.A.	O‘zbekistonda moliya bozorini ESG tamoyillari asosida rivojlantirish: muammolar va amaliy yechimlar.....	25
Azimboyeva M.	O‘zbekiston bank-moliya tizimida davlat va xususiy banklarning balans tarkibi hamda asosiy ko‘rsatkichlar tahlili.....	27
Kodirov A.X.	Aholining moliyaviy savodxonligini oshirishda soliq nazoratining o‘rni va ahamiyati.....	30
Baxriddinov N.Z.	O‘rta Osiyo davlatlarida innovatsiyon faoliyatni moliyaviy rag‘batlantirish masalalari.....	33
Пулатов Д.А.	Повышение влияния банковского сектора на ускорение «зеленой» трансформации экономики Узбекистана.....	35
Hakimov U.F.	Soliq qarzdorligini kamaytirishda aholining moliyaviy savodxonligini oshirishning samaradorligi.....	39
Amirov Z.T.	Kichik sanoat korxonalarida ishlab chiqarishni kengaytirish imkoniyatlarini samaradorlik ko‘rsatkichlari asosida baholash.....	41
Primova N.I.	Features of result-oriented budgeting.....	46
Tursunov Sh.A., Ahmedov S.X.	“O‘zbekiston - 2030” strategiyasi doirasida moliya bozorini esg tamoyillari asosida rivojlantirish.....	50
Bo‘riboyeva Z.R.	O‘zbekiston moliya bozorining dolzarb muammolari va ESG tamoyillari asosida uning barqaror rivojlanishi.....	53
Yuldasheva N.M.	Menejment paradigmasining transformatsiyasi: “yashil” boshqaruv (green management) va innovatsion rivojlanishning o‘zaro aloqadorligi	56
Hamidova I.R.	O‘zbekiston respublikasida davlat qarzini boshqarishning zamonaviy mexanizmlari va barqarorlik masalalari.....	59
Надирханов У.С.	Вывоз капитала или «прямые зарубежные инвестиции»	62
Усманов А.С.	Эффективность инвестиций и обеспечение устойчивого развития	66
Сайфиддинов А.Д.	Инвестиционный потенциал миграции и принципы ESG как факторы стабильности финансового рынка Узбекистана до 2030 года.....	69
Ziyodullayeva G.A.	“O‘zbekiston – 2030” strategiyasi doirasida ESG indikatorlarini takomillashtirish.....	74
Раҳмонов Р. Н.	Транспорт инфратузилмасини ривожлантиришда молия бозорининг роли ва стратегик истиқболлари.....	77

II SHO'BA
MOLIYA BOZORI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA INSTITUTSIONAL INVESTORLAR ROLINI OSHIRISH

Ashima, Chandrawati Nirala	Technology-enabled trading and behavioral biases of retail investors in futures and options markets.....	82
Ro'zmatova F.B.	Kichik biznes subyektlarining tadbirkorlik faolligini oshirishning istiqbolli yo'nalishlari.....	87
Babadjanov A.M.	Scientific foundations for the development of innovations in the field of water management: financing.....	90
Yuldashev S.A.	Bank-raqobat-model" konsepsiyasining iqtisodiy-matematik asoslari...	97
Yovkochev Sh.	The role of international financial institutions in advancing structural economic cooperation and financial stability in Uzbekistan.....	100
Кодиркулов О.Т.	Молиявий ҳисоботларда суғурта захиралари тўғрисидаги маълумотларнинг инвесторлар қарорига таъсири.....	102
Mavlonov O.U.	Analysis of the financial and economic situation of electricity network enterprises.....	106
Хамидулин М.Б.	Институциональные инвесторы как драйверы развития рынка капитала Узбекистана.....	111
Sultanov J.B.	Moliya bozori barqarorligini ta'minlashda muammoli kreditlar darajasini pasaytirish va institutsional investorlar rolini kuchaytirish...	115
Абдуллаев Б.Б.	Пути активизации крупных инвесторов на финансовом рынке Узбекистана.....	119
O'rinboyev U.O.	O'zbekistonda ichki valyuta bozori transformatsiyasi va moliya bozori barqarorligi: 2025-yil yakunlari tahlili.....	123
Hamdamova N.H.	Xorijiy investitsiyalarni jalb etish va uning bugungi kundagi ahamiyati...	128
Murodov R.T.	Shveysariya bank tizimi va biznesni qo'llab-quvvatlash: moliyaviy instrumentlar va institutsional mexanizmlar tahlili.....	132
Omonov S.	Kapital bozorida institutsional investorlarning ishtirokini kengaytirish yo'llari.....	136
Temirova Sh.Sh.	Institutsional investorlarning mamlakat fond bozorida roli.....	139
Xujayev X.	Moliya bozoridagi xorijiy investitsiyalarning qo'shilgan qiymat zanjirini kengaytirishdagi roli.....	142
Jamoliddinov F.Sh.	Data-driven pricing strategy as a financial management instrument for enhancing distributor profitability and market stability.....	145
Numonjonova N.A.	Kichik biznesda investitsiya muhitining o'ziga xos xususiyatlari.....	150
Omandavlatov J.A.	Moliya bozorini rivojlantirishda pul bozori instrumentlarining roli va ahamiyati.....	152
Kamilova S.A.	Institutsional investorlar milliy iqtisodiyotning moliyaviy va investitsiya xavfsizligi omili sifatida.....	155

III SHO'BA
AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH VA BYUDJET-SOLIQ TIZIMINI OQILONA BOSHQARISHDAGI USTUVOR MASALALAR

Косов М.Е.	Модели фискальной децентрализации в постсоветских странах: уроки бюджетного федерализма России для совершенствования межбюджетных отношений в Узбекистане.....	159
------------	--	-----

Атакулов У.М., Маматкулов С.Р., Абдиев М.М.	Яширин иқтисодиёт улушини қисқартиришда аҳолининг молиявий саводхонлигини оширишнинг зарурлиги ва кўчмас мулк объектлари учун солиқ тўлашдаги имкониятлар.....	162
Абдуганиев У.Х.	Механизмы сокращения теневой экономики путем повышения финансовой грамотности населения.....	165
Norqulova Q.O.	Theoretical and methodological basis for preparation and analysis of financial statements in public sector of Uzbekistan.....	168
Omonova Sh.I.	Soliq va budjet tizimini raqamlashtirishdagi ustuvor masalalar.....	171
Аминбоев Ж.О.	Солиқ солиш мақсадларида амортизация қилинадиган активлар ҳисобининг назарий асосларини такомиллаштириш.....	174
Асқарова М.И.	Ёшларнинг молиявий бошқарувининг самарали кўникмаларини шакллантириш.....	177
Bahriddinova M.A.	Aholining moliyaviy savodxonligi darajasi va uning mehnat migratsiyasi jarayonlariga ta'siri: ijtimoiy-iqtisodiy tahlil.....	181
Bahriddinova M.A., Omanova K.B.	Inson kapitali tarkibida moliyaviy savodxonlikning demografik siyosat samaradorligiga ta'siri.....	183
Холиқова Д.Б.	Аҳоли молиявий саводхонлигини оширишда инсон омилининг давлат молияси самарадорлигидаги ўрни.....	187
Мирзаева Д.И.	Бюджет саводхонлиги — жамоатчилик иштирокини кучайтириш воситаси.....	191
Tojiyev J. R.	Iqtisodiy taraqqiyotni ta'minlashda aholini moliyaviy savodxonligi oshirishning zarurligi va ahamiyati.....	196
Dustmirzayev F.B.	Mahallalarni moliyalashtirish imkoniyatlarini kengaytirish yo'llari.....	198
Abduvoxidov A.A.	Aholi moliyaviy savodxonligi omillari.....	201
Matkuliyeva S.I.	Byudjet siyosatining mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ta'siri..	204
Farmonov D.D.	O'zbekistonda energetika resurslariga soliqlarning fiskal va ekologik ta'siri.....	208
Xalikchayeva S.I.	Soliq bazasini aniqlash metodologiyasining huquqiy jihatlari va ahamiyati.....	212
Imamova G.T.	Milliy iqtisodiyot barqaror rivojlanishida ijtimoiy sohaning roli va uni budjetdan moliyalashtirish mexanizmlarining ustuvor yo'nalishlari.....	216
Butunov Sh.B.	Soliq majburiyatlarini xalqaro standartlar asosida hisobga olish.....	219
Djalilov R. H.	Bilvosita soliqlar hisobi va uni tashkil etish masalalari.....	223
Sobirova M.Sh.	Mamlakat eksport samaradorligini oshirishda soliqlarning ahamiyati...	228
Qobulov X.A.	Hudud daromad salohiyatini baholash metodologiyasini takomillashtirish.....	233
Мурадова Д.А., Ахмедов М.А.	Эффективность государственной программы «Цифровой Узбекистан – 2030» в развитии цифровых финансовых услуг.....	237
Шарапова М.А.	Аҳоли молиявий саводхонлигини оширишнинг хориж тажрибаси ва Ўзбекистон шароитида қўллаш имкониятлари.....	240
Хамзина Д.Р.	Роль фискального контроля и управления налоговыми рисками в обеспечении устойчивости бюджетно налоговой системы.....	243
Ismailova N.K.	Public debt and its impact on economic development.....	247

IV SHO'BA

SUN'IY INTELLEKT VOSITALARINING MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALAR KRAUDFANDING PLATFORMALARIDA QO'LLANILISHI: ISTIQBOLLAR VA XAVFLAR

Allayarova M.K.	Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimida raqamli boshqaruv.....	251
-----------------	---	-----

Усмонов К.А., Кадилова Л. Ю.	Проблемы и перспективы применения искусственного интеллекта в государственном финансовом контроле в условиях цифровой трансформации Узбекистана.....	254
Sodiqov S.S., Qilichev B.Z.	Kraudfanding tizimlarida sun'iy intellektdan foydalanishning asosiy xavflari va ularni kamaytirish mexanizmlari.....	258
Sharofuddinov Z.B. Рахмедова М.Н.	Sun'iy intellekt vositalarining moliyaviy texnologiyalardagi afzalliklari Основные барьеры развития краудфандинговой системы в Узбекистане.....	261 264
Maksudov M., Maksudov J.	Sun'iy intellekt asosida firibgarlik (fraud) holatlarini aniqlashning zamonaviy usullari (O'zbekistonda asaka bank misolida)	268
Туляганова Ш.С.	Краудфандинговые платформы: зарубежный опыт, перспективы развития в Узбекистане и риски.....	270
Бердиназаров З.У., Абдуллаева Ш.А.	Современные тенденции развития финансовых рынков на примере АО «Алмалыкский ГК» (АГМК) характеризуются переходом к цифровому управлению инвестиционным циклом и выходом на международные рынки капитала.....	274
Jumaniyazov R.A.	Moliyaviy texnologiyalarda sun'iy intellektning qo'llanilishi.....	278
Temirova M.Z.	Banklarda raqamli texnologiyalar yordamida omonatlarni boshqarish..	279
Mavrulov R.N.	Kichik biznes subyektlari faoliyatini baholashda sun'iy intellekt asosida metodologiyasi tamoyillarini amalga oshirish.....	282
Mirzatov B.T.	Yoshlar tadbirkorligini rivojlantirishda sun'iy intellekt vositalardan foydalanishning nazariy-uslubiy asoslari.....	284
Zokirov I.I.	Tijorat banklari faoliyatida moliyaviy jinoyatlarning oldini olishda komplaens nazoratning ahamiyati.....	286
Kuvatova O.Sh.	Analyzing the contribution of open banking to the evolution of Uzbekistan's fintech market.....	289
Shukurov I.	Sun'iy intellekt asosida xizmat ko'rsatish tarmoqlarini boshqarish jarayonini yanada takomillashtirish yo'llari.....	292

V SHO'BA

ALTERNATIV MOLIYA EKOTIZIMI ORQALI DUALISTIK TIZIM MODELINI SHAKLLANTIRISH

Abduxalilova L.T.	Sotish tizimida qo'llaniladigan marketing tadqiqotlari usullari.....	297
Norboyeva M.Sh.	Islom qimmatli qog'ozlarining statistik tahlili.....	301
Kamilova S.	GAT asosida O'zbekiston aholisining demografik o'zgarishlarini prognozlashtirish va moliya bozoriga ta'siri.....	304
Ruziyeva D.M.	Islom iqtisodiyotidagi fiqhiy qoidalar va boshqa iqtisodiy maktablar: konseptual taqqoslash.....	308
Зокиров И.И.	Тижорат банкларида молиявий жиноятлар хавфини камайтиришда комплаенс фаолиятининг роли.....	312
Botirov I.U.	Raqamli iqtisodiyot sharoitida O'zbekiston uy-joy bozorida moliyaviy pufak xavfini baholash indeksi va monitoring tizimini takomillashtirish	316
Irgasheva G.S.	Islomiy moliyaning Markaziy Osiyodagi tajribasi va uni O'zbekiston moliyaviy tizimiga integratsiyalash imkoniyatlari.....	319
Qaxramonova G. Q.	Moliya bozorlarini barqarorligini ta'minlashda islom moliya muassasalari o'rni.....	323
Hamrokulov M.O.	Demographic trends and the labor market: methodological aspects of assessing fiscal policy effectiveness.....	326

Abdullayeva Z.F.	Moliyaviy aktivlar hisobi yuzasidan moliyaviy hisobning xalqaro standartlarida kutilayotgan o'zgartirish va qo'shimchalar.....	330
Qilichov U.R., Saidova S.Y.	Mehnat bozorini tartibga solishda davlat moliyaviy siyosatining o'rni...	334
Sobirov Sh.K.	Budjetlashtirishning boshqaruv tizimidagi konseptual o'rni va uning rivojlanish tendensiyalari.....	337
Ubaydullaev D.Z.	Tijorat banklarining qimmatli qog'ozlar bilan operatsiyalarini samarali tashkil etish.....	340
Абдуллаев Р.В.	Ўзбекистонда ESG тамойили асосида молиялаштириш жараёнларида "яшил" сукукнинг роли.....	344
Abrorov S.	Global sukuk bozori dinamikasi va tarkibiy o'zgarishlar.....	347

**"MOLIYA BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI,
ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLARI"**

**mavzusidagi
V xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi**

**MATERIALLAR TO'PLAMI
I QISM**

Mas'ul muharrir:
i.f.d., prof. S.K.Xudoyqulov

Kompyuterda sahifalovchi:
Z.A. Fazliddinova

Bosishga ruxsat etildi 11.03.2026-y. Qog'oz bichimi 60x80 1/16.

Shartli bosma tabog'i 37,6 b.t. Adadi 100 nusxa.

"Science and innovation" MCHJ bosmaxonasida chop etildi.

Manzil: 100155, Toshkent shahri, Sergeli tumani, Quruvchi dahasi, 22/43, +998993319654

Tahririyat manzili:

100003, Toshkent sh., Chilonzor tumani, Islom Karimov ko'chasi 49-uy

Telefonlar (99871) 239-28-26, 239-28-98